

MATERIAL INFORMATIV PENTRU CRESTEREA GRADULUI DE CONSTIENTIZARE
ANTICORUPTIE IN RANDUL CETATENILOR

Aceasta informare are drept scop popularizarea si încurajarea cetatenilor in folosirea activă a instrumentelor și a mijloacelor legitime de contracarare a coruptiei la nivel unei instituțiilor publice.

Legislația in vigoare ofera cetatenilor atat instrumente cat si mijloacele pentru a inlatura faptele de corupție ale functionarilor publici, care constau în principal in “atenții”, “șpăgi”, “cadouri”, in conditiile in care cetatenii in calitate de contribuabili achita taxe și impozite din care se finanțeaza cea mai mare parte a serviciilor publice (Ex: servicii medicale, administrative etc). Astfel, ca urmare a unor fapte de corupție cetatenii nu trebuie sa fie obligați să plăteasca pentru un serviciu public pe care de fapt l-au achitat si deși spre exemplu plătesc asigurări sociale de sanatate, atunci cand solicită asistență medicală sunt în imposibilitatea de a achita plățile „neoficiale” solicitate de catre anumiti functionarii publici.

Si la nivel superior corupția determină o alocare a resurselor după interese private în defavoarea interesului general, ceea ce are drept consecință servicii publice de proastă calitate și ineficiente care afectează toți cetatenii printr-o investiție mai mare de timp și de bani.

Este evident ca intotdeauna corupția se multiplică pe masură ce se desfășoară, produce și mai multă corupție, fiind nevoie de eforturi majore de combatere, din partea întregii societăți, necesitand in principal acțiuni ferme de prevenire. Implicarea în activitatea de educatie si prevenire a coruptiei, dar mai ales implicarea în combaterea și sancționarea ei, reprezinta mijloacele cele mai eficiente de lupta împotriva acesteia.

Ce este coruptia? Exemple: Vi se solicită o sumă de bani de către un funcționar pentru eliberarea unei adverințe/certificat pe care era obligat de atribuțiile funcției sale să v-o elibereze. Și aceasta este o faptă de corupție.

Corupția este definita ca fiind folosirea abuzivă a puterii încredințate, fie în sectorul public fie în cel privat, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup. Orice act al unei instituții sau autorități care are drept consecință provocarea unei daune interesului

public, în scopul de a promova un interes/profit personal sau de grup poate fi calificat drept “corupt”. Existenta unui prejudiciu (concret sau material) al interesului public, nu este obligatorie pentru a putea identifica o faptă de corupție. Rezulta astfel ca, ne aflăm în fața unui fapt de corupție atâta timp cât un funcționar, profitând de poziția sa, obține alte beneficii personale în afara celor la care este îndreptățit prin lege. În legislația în vigoare, corupția este reglementată prin definirea anumitor infracțiuni distincte care se încadrează în termenul generic de corupție, aceste infracțiuni fiind: darea și luarea de mită, traficul de influență, primirea de foloase necuvenite, cumparea de influență, conflictul de interese, etc.

În aceeași măsură în care trebuie să recunoaștem o faptă de corupție, trebuie să fim în măsură să identificăm ce nu constituie o faptă de corupție, respectiv refuzul unui funcționar de a elibera un document oficial solicitat, ca urmare a formulării unei cereri cu îndeplinirea tuturor cerințelor legale, acesta faptă constituind un abuz și nu o faptă de corupție. Dacă la registratura unei instituții publice ca urmare a depunerii unei petiții sau cereri, din eroare nu primiți număr de înregistrare, ne găsim în situația unei neglijențe și nu a unui fapt de corupție. Prin urmare există anumite fapte care pot produce prejudicii, făcute de funcționarii din instituțiile publice în cadrul sau prin depășirea atribuțiilor lor de serviciu, ele neputând și netrebuind a fi conderate ca fapte de corupție, dacă intenția funcționarului nu a fost de a obține un avantaj sau profit pentru el sau pentru altul.

Tipuri de fapte definite ca infracțiuni de corupție.

Luarea/darea de mită (Codul Penal, art. 289 și 290):

- Luarea de mită (art.289 Cod Penal) este fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării

dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta. Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

-Darea de mită (art.290 Cod Penal) este promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în condițiile arătate în art. 289, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani. Nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita. De asemenea, mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

Aceasta sunt unele dintre cele mai “populare” forme de corupție existente în societate. În cadrul acestor infracțiuni sunt oferite și primiți bani, obiecte sau alte “stimulente” pentru realizarea, urgentarea sau simplificarea unor acte, proceduri, etc.

Tipuri de fapte definite ca infracțiuni de corupție

Traficul de influență - (Codul Penal, art. 291):

- Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani. Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

- Cumpărarea de influență - (Codul Penal, art. 292):

Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta. Banii, valorile sau

orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat, dacă au fost date după denunțul la organul de urmărire penală. Banii, valorile sau orice alte bunuri date sau oferite sunt supuse confiscării, iar dacă acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

Infrațiuni asimilate celor de corupție

Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, a introdus sancționarea unor fapte din sfera economică, fapte anterior neincriminate și care se constituiau în portite de generare a corupției. Sunt astfel sancționate: stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând operatorilor economici la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare ori de executare silită, de reorganizare sau lichidare judiciară ori cu ocazia unei operațiuni comerciale, ori a bunurilor aparținând autorității publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora sau de executare silită, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare, de gestionare, de executare silită, de reorganizare ori lichidare judiciară; acordarea de subvenții cu încălcarea legii sau neurmărirea, conform legii, a respectării destinației subvențiilor; utilizarea subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate, precum și utilizarea în alte scopuri a creditelor garantate din fonduri publice sau care urmează să fie rambursate din fonduri publice; efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale; folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.

Art. 33 din Legea 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate precizează un principiu important conform căruia nu pot fi clasificate ca secrete de serviciu acele informații destinate să: asigure informarea cetățenilor asupra unor probleme de interes public sau personal, pentru favorizarea și acoperirea: eludării legii, obstrucționarea justiției. În cazul săvârșirii unei fapte de corupție, strangerea de probe și informații în legătură cu acea faptă nu pot fi ascunse sub umbrela de “documente secrete”, pentru că în această situație, chiar și documentele clasificate devin de interes public.

Legislația relevantă în ceea ce privește faptele de corupție

- Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal al României, cu modificările și completările ulterioare, Titlul V - Infracțiuni de corupție și de serviciu, art. 289-309;
- Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție;
- Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției;
- Legea 503/2002 pentru aprobarea O.U.G. 43/2002, privind Parchetul National Anticorupție;
- Legea 544/2001 privind liberul acces la informația de interes public.

Alte categorii de situații care pot genera de corupție

Conflictul de interese: Reglementarea conflictului de interese s-a făcut în scopul de a preveni situațiile în care funcționari publici sau demnitari ar fi înclinați în mod natural să slujească în primul rând sau predominant interesul personal, datorită existenței unei împrejurări care le-ar aduce acestora, rudelor, prietenilor sau asociaților lor un anumit avantaj. Aceste situații includ și împrejurările în care existența unor obligații ale funcționarilor sau demnitarilor față de orice terț ar putea afecta imparțialitatea deciziilor sale. Conform art. 70 din Legea 161/2003, "prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative." În cadrul legii sunt definite situațiile în care membrii guvernului, aleșii locali sau funcționarii publici se află în conflict de interese. Sunt reglementate interdicții și incompatibilități instituite pentru a se evita sau a se reduce riscul de conflict de interese între atribuțiile unei persoane. Este însă evident că incompatibilitățile și interdicțiile definite de textele legale în vigoare nu pot acoperi toate situațiile posibile.